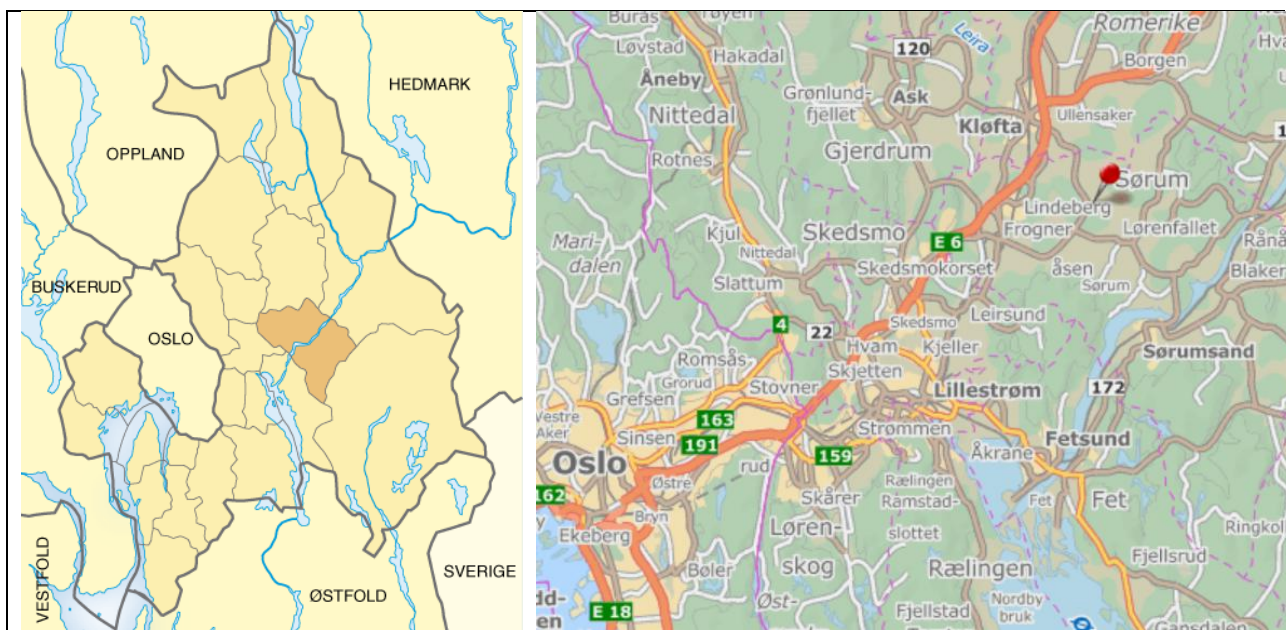
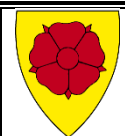

Gården Asak Nordre

Sørums Kommune

Kartkoordinater for gården Asak Nordre.

WGS84

60.03692° N, 11.19448° Ø

60° 02' 12.9"N, 11° 11' 40.1"Ø

Asak Nordre i Sørum

Gårdshistorie og slekt

Følgene aner er
knyttet til gården:
(736+737)
(368)

Asak-gårdenes gamle gårdstun ligger høyt og fritt oppe på en rygg sentralt i den vestre delen av den gamle bygden «Vesterskaun» som bygda het i middelalderen, og som skolekretsen heter nå. På Asak sto det i middelalderen en kirke. Disse store gårdene har gjennom tidene vært sentrale i denne delen av Sørum.

Frem til første del av 1600-tallet hadde Asak Nordre én bruker. Gården ble sist på 1600-tallet delt i 2 bruk, et søndre og et nordre, etter å ha hatt to og tre brukere i noen tiår før det. Det nordre bruket kalles "Nordgarn" i våre dager.

De første kjente brukerne på Asak-gårdene er nevnt i skattelister fra 1593 og fremover. Til midten av 1700-tallet var bøndene på Asak leilendinger. Siden Asakgårdene var blant de store i bygda, ble brukerne her utvilsomt regnet blant de større bøndene i bygda, selv om de ikke eide gårdene sine selv. På den tiden hadde selveiere og leilendinger samme posisjon i bygdesamfunnet – uavhengig av eierforholdet til gården. I en stor rettsak fra 1680 – 1685 om grensene mellom Asak og nabogårdene Vilberg og Refsum ble det avgitt nesten 100 vitneprov. Gjennom disse vitnemålene rulles det opp flere slekts-sammenhenger som vi ellers ikke hadde hatt oversikt over, hvis det ikke var for denne rettsaken. Noen antydes og noen kan tolkes på flere måter. Det kan se ut som om den første kjente brukeren på Asak Nordre hadde mange barn og etterkommere. Det er mange sannsynlige og mulige barn som er ført opp. Det er bare de sikre familierelasjonene som jeg har tatt med her.

Asak Nordre i Sørum i slutten av 1890 årene

Det var våre aner **(736) Lars** og **(737) Kari** som var brukere fra 1593 til 1634. De fikk 4 sikre barn.

Barn navn: Født: Dødt: Gift med: Bosted:

Barn navn:	Født:	Dødt:	Gift med:	Bosted:
(368) Kristoffer Larsen	1602	1683	g. I m. kone fra Merli Nordre g. II m. (369) Eli Oudensdtr. fra Val i Sørum	
<i>Hans Larsen</i>	<i>1611</i>	<i>Før 1680</i>	<i>Siri Halvorsdtr. Nedre Vilberg</i>	
<i>datter</i>			<i>Syver, Nes</i>	
<i>datter</i>			Brynjul Lauten, Hovin i Ullensaker	

(736) Lars er nevnt i skattelistene frem til 1634, og så i 1645, men den siste innførselen skyldes nok avskrift fra en tidligere skatteliste. Det var ikke alltid at de som førte skattelistene brydde seg om å oppdatere listene de skrev. På slutten av brukertiden hadde **(736) Lars** medbrukere. Først Morten, nevnt i 1625, og deretter Syver nevnt fra 1627 til 1634. Det var neppe samme **Syver** som senere overtok gården. Fra 1634 til 1639 het brukeren Ole. Fra 1636 til 1639 ble enka etter **(736) Lars** oppført i skattelistene. **(737) Kari** var en av de få kvinnene som ble oppført med navn i datidens skattelister. Fra 1640 årene ble det flere brukere på Asak Nordre. Delingen av gården kan følges tilbake til den tiden. Men en fast deling i to gårder kom først senere.

En svigersønn av **(736) Lars** er nevnt som bruker i skattelistene fra 1642 til 1687. Det var **Syver** født på Nes ca. 1603, gift med den ene *datteren* til **(736) Lars**.

I **Syvers** tid ble Asak Nordre kalt ryttergard, d.v.s. en gård som måtte stille dragon til tjeneste for det militære. Det ble etter hvert mange ryttergårder i Sørum, men de første ble oppnevnt etter et reskript av 1663 og Asak Nordre ble en av de første ryttergårdene i bygda.

Hans Larsen 1611 – før 1680, sønn av **(736) Lars** og **(737) Kari**, gift med *Siri Halvorsdtr. f: ca.1617* fra Nedre Vilberg, ble oppgitt som bruker fra midten av 1660 årene. I 1666 ble det oppgitt at han brukte en ideell part på 6 bismær-pund smør på Asak Nordre. *Hans Larsen* var død før 1680 da enka hans *Siri Halvorsdtr* vitnet i rettsaken.

De fikk 2 (kjente) barn:

Barn navn:	Født:	Død:	Gift med:	Bosted:
Sakse Hansen	Ca. 1655			
<i>Jøran Hansdtr.</i>			<i>g.m. Kristoffer d.1700</i>	<i>Overtok søndre halvdel av Nordre Asak</i>

I 1639 måtte *Hans Larsen* betale en bot med en verdi på 6,5 riksdaler og 1 ort for å ha “beligget” Siri. På den tiden var det mange som måtte betale bøter for nettopp slike overtredelser av datidens normlover. *Hans* og *Siri* har sannsynligvis giftet seg ganske snart etter den bøtelagte forseelsen. Slike utdrag fra bøtelisten viste hvor nidkjære en del av normenes voktere var på den tiden.

Fra 1642 til 1655 og i 1661 ble en *Lars* nevnt som bruker på Asak Nordre, Kanskje et barne-barn av brukeren med samme navn først på 1600 tallet, vår ane **(736) Lars**. Han kunne neppe være sønn av *Syver* eller *Hans Larsen* siden han var skattebetalende bonde allerede i 1642.

I 1649 er en *Halvor* nevnt som bruker.

En tredje bruker på Asak Nordre i 1660 – 70 årene var *Jens Syversen* som under rettsaken i 1680 oppga at han hadde drevet gården sammen med faren en 18 års tid. I 1666 ble den parten han brukte, oppgitt til 15 lispund tunge.

De partene som de tre brukerne *Syver*, *Hans* og *Jens* brukte i 1660 årene, kunne neppe knyttes til konkrete jorder eller deler av gården. De var ideelle andeler av landskylda (skatten) på gården. Jens og Hans ble ikke nevnt i de vanlige skatelistene. Det var altså *Syver* som stod for de offentlige skattene. På en del gårder med flere brukere, kunne en ordne seg slik at en av brukerne betalte skatten for alle, og han krevde så inn de øvrige brukernes andel av skattene.

Den eldste sønnen til **(736) Lars**, **(368) Kristoffer Larsen 1602-1683** giftet seg første gang med en datter fra gården Merli Nordre og fikk 2 barn. *Konas navn* er ikke kjent.

Barn navn:	Født:	Død:	Gift med:	Bosted:
Torer Kristoffersdtr.	1630			Imshaug
Marte Kristoffersdtr.				

Han giftet seg for andre gang med **(369) Eli Oudensdtr.** fra Val i Sørums og de bodde på Merli Nordre i Sørums. ([For disse, se gårdshistorie og slekt for Merli Nordre.](#))

Fra slutten av 1600 tallet ble gården Asak Nordre delt fast i 2 bruk, et søndre og et nordre.

Flyfoto - Asak Nordre i Sørums 1956

Flyfoto - Asak Nordre i Sørums 1951

Asak Nordre
Det udelte søndre bruket
Tidligere matrno. 54 Løpeno. 102. Gmlt. Matrno. 183

På det søndre bruket på Asak Nordre bodde:

Jøran Hansdtr. d. etter 1730 som var gift med *Kristoffer d.1700*. Han var bruker her på slutten av 1600 tallet. Hun var datteren til *Hans Larsen 1611 – før 1680*. Våre aner **(736) Lars** og **(737) Kari** var *Jørans* besteforeldre. De fikk 5 barn:

Barn navn:	Født:	Død:	Gift med:	Bosted:
Marte Kristoffersdtr.			Jens Arnesen Vestre Norum	
Anne Kristoffersdtr.	Ca. 1680		Gudbrand Jørgensen Losby, Lørenskog	
<i>Randi Kristoffersdtr.</i>	<i>Ca. 1681</i>	<i>1730</i>	<i>Smed Reiersen Hønsi Nordre</i>	
Erik Kristoffersen	1683	Ca.1739	Enke Mari Toresdtr. Norby, Lørenskog	
Hans Kristoffersen	1691	1717		

Jøran Hansdtr giftet seg på nytt da mannen døde med *Hans Hansen 1660-1712*

Da også han døde i 1712 fikk hun en medbruker rundt 1720. Det var svigersønnen

Smed Reiersen 1691-1727 fra Nordre Hønsi, gift med datteren *Randi Kristoffersdtr. ca.1681-1730*.

Våre aner **(736) Lars** og **(737) Kari** var *Randis* oldeforeldre.

De fikk 3 barn:

Barn navn:	Født:	Død:	Gift med:	Bosted:
Reier Smedsen	1721			
Jøran Smedsen	1723		g. m. Ole Villumsen Østmork, Lørenskog	
Kari Smedsdtr.	1726	1727	Døde 1 år gammel	

Smed Reiersen 1691-1727 døde bare 36 år gammel. Skiftet etter han viste at han og kona hadde mere formue enn leilendinger flest, med en bruttoformue på 249 riksdaler og hvor nettoformuen utgjorde 219 riksdaler. De eide til sammen noe over 10 lispund tunge i jordeiendommer. En part i Fjell i Nes hadde *Smed Reiersen* i 1723 kjøpt av broren Halvor Reiersen Auten i Høland, som hadde arvet den ved skifte i 1714 etter at Kari Amundsdr Grue i Nes. Den andre halvparten var nesten 5 lispund tunge uten bygsel i Strand i Høland, som *Smed Reiersen* hadde arvet. Broren Halvor Reiersen Auten ble senere verge for barna da han døde.

Smed Reiersen 1691-1727 var sønnen til Reier Smedsen 1642-1714 i hans andre ekteskap, gift for tredje gang med vår ane **(381) Anne Olsdtr.** på Hønsi Nordre ([Se gårdshistorien for Hønsi Nordre](#)).

Randi Kristoffersdtr. ca.1681-1730 giftet seg på nytt i 1728 med *Jens Larsen ca.1703 - d. før 1759* som overtok som bruker.

Randi Kristoffersdtr. døde selv bare et par år etter i 1730. Ingen av Barna til *Randi* overtok gården og da *Jens Larsen* giftet seg på nytt ble denne slektsgrenen på det søndre bruket på Asak Nordre brutt.

Da han selv var inngiftet til gården og fikk en ny kone utenfra, avsluttes slekten og gårdshistorien her.

Våre aner kan du følge når **(368) Kristoffer Larsen 1602-1683** her på gården gifter seg for andre gang med **(369) Eli Oudensdtr.** fra Val i Sørums og flytter til Merli Nordre i Sørums.

([For disse, se gårdshistorie og slekt for Merli Nordre.](#))

(Du kan lese alt om gårdshistorien på Asak gårdene i Sørums i Bygdeboken bind 4 fra side 42 til 125.)

Asak Nordre - Norgarn
Gårdsnummer 56 - Bruksnummer 4
Tidligere matrno.54 Løpeno 103. Gmlt. Matrno.183

Fra slutten av 1600 tallet var Nordre Asak delt i 2 gårdsbruk. Fra midten av 1600 tallet var det tidvis to eller tre brukere på gården, men det var først på slutten av hundreåret at vi kan følge brukerne på to adskilte gårdsbruk. Nordre Asak hadde utvilsomt blitt kalt Nordgarn alt før delingen av denne gården, siden den var den nordre av de to gamle Asak-gårdene. Dette bruksnavnet fulgte den sydligste av de to gårdsbrukene etter at Nordre Asak ble delt i to bruk.

Jeg har valgt å ta med litt av gårdshistorien herfra fordi *Peder Karlsen 1659-1734* var bruker her fra 1690 til han døde i 1734. Ingen av våre aner bodde på denne delen av Asak Nordre, men *Peder Karlsen* var født og oppvokst på gården Bæregg. Han var broren til vår ane **(185) Siri Karlsdtr. 1660-1724** og vår ane **(370) Karl Hansen ca.1628** på Bæregg var hans far. ([Se for øvrig slekt og gårdshistorie for Bæregg.](#))

Peder Karlsen 1659-1734 giftet seg første gang med *Berte Jensdtr.*

De fikk 5 barn:

Barn navn:	Født:	Død:	Gift med:	Bosted:
Peder Pedersen	Ca.1684			
Ole Pedersen	Ca.1690		g. m. Berte Arnesdtr.	Vestre Norum
Inger Pedersdtr.	Ca.1692		g. m. Gunder Kristofferesen Berg i Sørum	
Karl Pedersen	Ca.1694			Flyttet til Kristiania
Syver Pedersen	Ca.1698		g. m. Ågot Olsdtr.	Hønsimoen

Peder Karlsen 1659-1734 giftet seg andre gang med *Marte Tostensdtr.*

De fikk 2 barn:

Barn navn:	Født:	Død:	Gift med:	Bosted:
<i>Tosten Pedersen</i>	<i>Ca.1700</i>	<i>1778</i>	<i>g. m. Kari Gundersdtr. fra Søndre Asak</i>	
Berte Pedersdtr.	Ca.1703		g. 1730 m. Nils Svendsen Mjønerud	

Peder Karlsen 1659-1734 giftet seg tredje gang med *Mari Nilsdtr. ca.1680* fra nabogården Søndre Asak.

De fikk 3 barn:

Barn navn:	Født:	Død:	Gift med:	Bosted:
Marte Pedersdtr.	1711		g. m. Gulbrand Oudensen Søndre Merli	
Nils Pedersen	1715	1716	Døde 1 år gammel	
Anne Pedersdtr.	1716			

Det er uvisst hvor de to første konene til *Peder* kom fra. *Berte Jensdtr.* kan ha vært datter av den Jens som var nevnt som bruker på Nordre Asak i 1660 årene, men det kan ikke påvises med sikkerhet.

Rundt 1730 ble *Peder* omtalt som konstituert lensmann, så han må ha vært en vel aktet person i bygda.

Peder Karlsen 1659-1734 var leilending på Nordgarn Asak i over 40 år. Skiftet etter han i 1734 viste at han og familien satt godt i det, med en bruttoformue på 252 riksdaler, og en netto på 162 riksdaler. Dette var en god del over gjennomsnittet for leilendinger på den tiden.

Da *Peder Karlsen* døde i 1734, overtok *Tosten Pedersen ca.1700-1778* som var sønn fra andre ekteskap og ble den første selveier på denne delen av gården. **(370) Karl Hansen ca.1628** på Bæregg var *Tostens* farfar.

Tosten Pedersen ca.1700-1778 var gift med *Kari Gundersdtr. ca.1707-1787* fra nabogården Søndre Asak. De fikk 3 barn:

Barn navn:	Født:	Død:	Gift med:	Bosted:
Mari Tostensdtr.	1743		g. m. Hans Hansen	Sulerud
<i>Gunder Tostensen</i>	<i>1745</i>	<i>1791</i>	<i>g. I i 1774 m. enke Berte Andersdtr. Nedre Vilberg</i> <i>g. II i 1787 m. Rønnaug Jacobsdtr Arteid</i>	
Kari Tostensdtr.	1750		g. I i 1775 m. Ole Larsen Nordre Vestby Sørums g. II i 1784 m. enkemann Ener Sørensen g. III m. Ole Gulbrandsen Nedre Garder Fet	

I 1750 hadde *Tosten Pedersen* og Jens Larsen fått skjøte på Nordre Asak, med en halvdel hver. Men Bent Stockfleth reiste odelssak om gården og ble i 1761 tildømt eiendomsretten til gården. Han skulle betale løsningssummen på 1990 riksdaler til *Tosten Pedersen* og lensmannen Christian Olsen, som hadde giftet seg med enka etter Jens Larsen som var Anne Nilsdtr.

Men Bent Stockfleth, som da hadde tilhold i Rakkestad, kom til at «*pengen var mer bekvem for han enn jordegods*», og han hadde heller ikke noe greie på jordbruk, utalte han i saken. Derfor solgte han Nordre Asak til de to brukerne for 1990 riksdaler.

Kontrakter om fisket i elven Rømua.

I 1760 ble det tinglyst en kontrakt mellom procurator (sakfører) Werner på den ene siden og eiere og beboere av Nordre Asak, *Tosten Pedersen* og Anne Nilsdatter, om fisket i Rømua. Procurator Werner, som ikke ble omtalt med fornavn i kontrakten, må ha vært Jochum Werner, som da bodde på Romsås i Ullensaker og flyttet dit. Han fikk ved kontrakten i 1760 rett til «*å benytte seg av det fiskeri, som faller uti elven Rømuem*» i fehagen til Nordre Asak fra Asakbakkens utløp. Prokuratoren skulle betale 2 ort i året til de to eierne, og kontrakten skulle gjelde hans livstid. *Tosten Pedersen* og Anne Nilsdatter var i 1760 ansett som eiere. Det var først året etter at Bent Stockfleth ble tildømt eiendomsretten til Nordre Asak, men han solgte den igjen med en gang. Werners rett til å fiske ble nok stående uavhengig av gårdskjøpene i begynnelsen av 1760-årene. Det ser ut til at det var status med fiskerettigheter i Rømua på denne tiden. Fire år tidligere, i 1756, hadde Mathias Kielsen på Søndre Sørums inngått en tinglyst kontrakt om fisket i Rømua med beboerne på Mjønerud og Norum. Fisket i Rømua kunne neppe ha noen stor verdi, så det var nok mer en tinglyst rett til fritidsfiske for standspersoner.

SAO, Nedre Romerike sorenskriveri, pantebok 5 folio 34b

I 1763 fikk så *Tosten Pedersen ca.1700-1778* og lensmannen Christian Olsen tinglyst skjøte på hver sin halvdel av Nordre Asak og ble de første selveiere her. Dette var midt på den tiden da mange bønder kjøpte gårdene de drev og ble selveiere.

I 1777 overdro *Tosten Pedersen* gården til sønnen for 1000 riksdaler. Det var *Gunder Tostensen 1745-1791* som giftet seg i 1774 med enken *Berte Andersdtr. 1746-1786* fra Nedre Vilberg.

De fikk 2 barn:

Barn navn:	Født:	Død:	Gift med:	Bosted:
<i>Ole Gundersen</i>	<i>1775</i>	<i>1806</i>	<i>g. 1801 m. Berte Tostensdtr. Rud på Frogner</i>	
Kari Gundersdtr.	1778		Døde som barn	
Kari Gundersdtr.	1781	1785		

Gunder Tostensen 1745-1791 giftet seg andre gang i 1787 med **Rønnaug Jacobsdtr. 1768-1824** Arteid. De fikk 2 barn:

Barn navn:	Født:	Død:	Gift med:	Bosted:
Kari Gundersdtr.	1789	1790	Døde 1 år gammel	
Kari Gundersdtr.	1792		g. 1823 m. Kristian Hansen Stor Søgarn Sørums, Gjerdrum	

Da **Gunder Tostensen** giftet seg med **Rønnaug Jacobsdtr. 1768-1824**, fikk han tinglyst et morgengavebrev, der han overdro halve gården til sin tilkommende. Det er sjelden man finner morgengavebrev som tinglyste dokumenter. Hun var 23 år yngre enn han. Da de giftet seg var hun 19 år og han var 42 år. Lykken ble kortvarig. De var gift i bare 4 år til **Gunder Tostensen** døde i 1791, bare 46 år gammel.

Tinglyst morgengavebrev Nordre Asak i 1787

*Underbekræftene **Gunder Tostensen** boende paa gaarden Asach i Sørums præstegjeld bekiender og herved vitterlig gjør at ieg har fattet godhed mod Jacob Areids datter, Rønov Jacobsdatter, saa her ieg til beviis paa min kiærlighet mod henne, af meere end aarsag med sund fornuft og godt overleg, resolveret at skiøde og bebreve hende ligesom ieg herved som en fæstens eller morgengave skiøder og overdrager bemeldte min kiæreste og tilkommende hustrue Rønov Jacobsdatter, 10 lispund tunge af min eiende og paaboende andeel i gaarden nordre Asach i Sørums præstegjeld, hvilke 10 lispund i forhold til taxt, som paa halve gaardens skyld 2 skipund tunge inden skiftet efter min forrige hustrue Berte Andersdatter den 1. febr. d.a, er sat, ansees af verdi 300 riksdaler; og da ieg med min trolovedes løfte og ja-ord om at faae hende til ægte har bekommet ald den valuta som jeg herfor forlanger, saa maae berørte 10 lispund tunge af gaarden Nordre Asach være hende som en velmeent fæstens- eller morgengave, skiænket, bebrevet og overdraget, hvilken andeel af gaarden Nordre Asach, med ald samme til og underliggende herligheder, til min trolovede Rønov Jacobsdatter herefter maae eie, bruge og beholde med den ret og adgang loven hiemler, uden videre anke eller paataale af mig og arvinger, hvorfor jeg etter loven blir hennes faste hjemmel – dito til bekræftelse under min haand og segl, hvorfor attesteres at om denne overdragelse intet skriftlig document i mellom os tilforn har været opprettet, alt i vidners overværelse.*

*Bingens tingstue den 14de juli 1798 – **Gunder Tostensen***

Til vitterlighed: G. Erichsen Asach, Jacob Andersen Asach med paaholdt pen.

SAO, Nedre Romerike sorenskriveri, pantebok 8, folio 154

Rønnaug Jacobsdtr. 1768-1824 ble eneeier av 10 lispund i Nordgarn Asak. Sannsynligvis overdro hun denne eierparten til stesønnen **Ole Gundersen 1775-1806**, da hun giftet seg i 1793, 2 år etter mannens død med en ny ektemann fra nabogården Negarn Asak. Det var lensmann **Gulbrand Gulbrandsen 1764-1805**.

Rønnaug Jacobsdtr. 1768-1824 giftet seg tredje gang i 1806 med **Johannes Sørensen 1778-1849** fra Eisval.

Ole Gundersen 1775-1806 var ikke myndig da han overtok gården, og han valgte alt i 1795 å selge gården. Ved folketellingen i 1801 var han tjenestekar på Børke, der moren kom fra, og samme året giftet han seg og flyttet til Rud i Frogner. Han giftet seg i 1801 med **Berte Tostensdtr. 1772** fra Rud på Frogner.

I 1795 skjøttet han gården ut av slekten og over til Ole Kristoffersen 1760-1819 Døli i Ullensaker.

(370) Karl Hansen ca.1628 som i sin tid bodde på [Bæregg](#) var tippoldefaren til **Ole Gundersen 1775-1806**.

[Tilbake til gårdsoversikten](#)

[HJEM](#)

[Forklaring til fargekoder og tabeller i gårdshistoriene](#)